UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

14 päivänä lokakuuta 2010 *

Asiassa C-243/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Verwaltungsgericht Halle (Saksa) on esittänyt 25.3.2009 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.7.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Günter Fuß

vastaan

Stadt Halle,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. N. Cunha Rodrigues sekä tuomarit A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Lõhmus ja A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: P. Mengozzi,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Fuß, edustajanaan Rechtsanwalt M. Geißler,

– Stadt Halle, asiamiehenään M. Willecke,

– Saksan hallitus, asiamiehinään M. Lumma ja C. Blaschke,

– Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

– Euroopan komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz ja M. van Beek,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 4.11.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/88/EY (EUVL L 299, s. 9) 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Günter Fuß ja hänen työnantajansa Stadt Halle ja jossa on kyse siitä, että ensin mainittu siirrettiin vastoin tahtoaan muuhun kuin siihen yksikköön, jossa hän oli aikaisemmin työskennellyt palomiehenä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin säännöstö

3 Direktiivin 2003/88 ensimmäisestä perustelukappaleesta ilmenee, että sillä pyritään selkeyden vuoksi kodifioimaan tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 23.11.1993 annetun direktiivin 93/104/EY (EYVL L 307, s. 18) säännökset, sellaisena kuin se on muutettuna 22.6.2000 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2000/34/EY (EYVL L 195, s. 41; jäljempänä direktiivi 93/104). Jäsenvaltioiden oli pantava direktiivi 92/104 täytäntöön kansallisessa oikeudessaan viimeistään 23.11.1996 ja direktiivi 2000/34 1.8.2003.

4 Direktiivin 2003/88 1 artikla, jonka otsikko on ”Tarkoitus ja soveltamisala”, kuuluu seuraavasti:

”1. Tässä direktiivissä vahvistetaan turvallisuutta ja terveyttä koskevat vähimmäisvaatimukset työajan järjestämistä varten.

2. Tämä direktiivi koskee:

a) vuorokautisia ja viikoittaisia vähimmäislepoaikoja ja vuosilomaa sekä taukoja ja viikoittaista enimmäistyöaikaa; ja

––”

5 Saman direktiivin 6 artiklassa, jonka otsikko on ”Viikoittainen enimmäistyöaika”, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi:

a) rajoitetaan viikoittainen työaika laeilla, asetuksilla tai hallinnollisilla määräyksillä tai työehtosopimuksilla taikka työmarkkinaosapuolten välisillä sopimuksilla;

b) keskimääräinen työaika jokaisena seitsemän päivän jaksona, ylityö mukaan lukien, on enintään neljäkymmentäkahdeksan tuntia.”

6 Kyseisen direktiivin 15 artiklassa, jonka otsikko on ”Suotuisammat määräykset”, säädetään seuraavaa:

”Tämä direktiivi ei vaikuta jäsenvaltioiden oikeuteen soveltaa tai ottaa käyttöön lakeja, asetuksia tai hallinnollisia määräyksiä, jotka ovat työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemisen kannalta suotuisampia, eikä oikeuteen edistää tai sallia sellaisten työehtosopimusten tai työmarkkinaosapuolten välisten sopimusten soveltamista, jotka ovat työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemisen kannalta suotuisampia.”

7 Direktiivin 2003/88 17 artiklassa, jonka otsikko on ”Poikkeukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemisessa noudatettavat yleiset periaatteet huomioon ottaen jäsenvaltiot voivat poiketa 3–6, 8 ja 16 artiklan säännöksistä, kun kyseessä olevan toiminnan erityispiirteiden vuoksi työajan pituutta ei mitata ja/tai määritellä ennalta tai työntekijät voivat itse päättää siitä – –

––

3. Tämän artiklan 2 kohdan mukaisesti 3, 4, 5, 8 ja 16 artiklasta voidaan poiketa:

––

c) kun on kyse toiminnasta, jossa tarvitaan jatkuvaa palvelua tai tuotantoa, erityisesti:

––

iii) – – palosuojelu- ja väestönsuojelupalvelut.”

8 Kyseisen direktiivin 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiolla on mahdollisuus olla soveltamatta 6 artiklaa ottaen kuitenkin huomioon työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelua koskevat yleiset periaatteet ja edellyttäen, että se toteuttaa tarvittavat toimenpiteet, joilla varmistetaan, että:

a) työnantaja ei vaadi työntekijää työskentelemään yli 48[:aa] tuntia seitsemän päivän aikana, laskettuna 16 artiklan b kohdassa tarkoitetun vertailujakson keskiarvona, ellei hän ole ensin saanut työntekijän suostumusta tällaiseen työskentelyyn;

b) työntekijälle ei aiheudu työnantajan taholta mitään haittaa sen vuoksi, että hän ei ole halukas suostumaan tällaiseen työskentelyyn;

c) työnantaja pitää ajan tasalla olevia tiedostoja kaikista tällaista työtä tekevistä työntekijöistä;

d) nämä tiedostot ovat toimivaltaisten viranomaisten käytettävissä ja ne voivat työntekijöiden turvallisuuteen ja/tai terveyteen liittyvistä syistä kieltää tai rajoittaa mahdollisuuden ylittää viikoittainen enimmäistyöaika;

e) työnantaja antaa toimivaltaisille viranomaisille näiden pyynnöstä tiedot tapauksista, joissa työntekijät ovat suostuneet työskentelemään yli 48 tuntia seitsemän päivän jakson aikana laskettuna 16 artiklan b kohdassa tarkoitetun vertailujakson keskiarvona.”

9 Direktiivi 2003/88 tuli sen 28 artiklan mukaisesti voimaan 2.8.2004.

Kansallinen säännöstö

10 Kaupunkien ja kuntien palolaitosten teknisiä tehtäviä suorittavien virkamiesten työajasta 7.10.1998 annetun Saksi-Anhaltin osavaltion asetuksen (Verordnung über die Arbeitszeit der Beamtinnen und Beamten im feuerwehrtechnischen Dienst der Städte und Gemeinden, jäljempänä vuoden 1998 ArbZVO-FW), joka oli voimassa 31.12.2007 asti, 2 §:n 1 momentissa säädettiin seuraavaa:

”Vuorotyötä tekevien virkamiesten tavanomainen työaika on keskimäärin 54 tuntia heidän työskennellessään viikoittain pääasiallisesti päivystysyksikössä. – –”

11 Vuoden 1998 ArbZVO-FW korvattiin 1.1.2008 lähtien 5.7.2007 annetulla ArbZVO-FW:llä (jäljempänä vuoden 2007 ArbZVO-FW).

12 Vuoden 2007 ArbZVO-FW:n 2 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Virkamiesten tavanomainen viikoittainen työaika on keskimäärin 48 viikkotuntia vuodessa, ylityö mukaan lukien.”

13 Vuoden 2007 ArbZVO-FW:n 4 §:ssä, jonka otsikko on ”Henkilökohtaiset järjestelyt”, säädetään seuraavaa:

”1. Jollei terveyden ja turvallisuuden suojelua koskevista yleisistä periaatteista muuta johdu, vuorotyön työaika voi ylittää 2 §:n 1 momentissa tarkoitetun tavanomaisen viikoittaisen työajan, jos asianomaiset henkilöt antavat siihen suostumuksensa ja jos työnantaja sen todistaa.

2. Edellä 1 momentissa tarkoitettu sopimus voidaan irtisanoa päättymään kuuden kuukauden pituisen irtisanomisajan kuluttua. Niille, joita asia koskee, on ilmoitettava tästä kirjallisesti.”

14 Siviililain (Bürgerliches Gesetzbuch) 612 a §:ssä säädetään, ettei työnantaja saa työntekijän kanssa tekemillään sopimuksilla tai tämän suhteen toteuttamillaan toimenpiteillä aiheuttaa haittaa tälle työntekijälle siitä syystä, että tämä käyttää lakiin perustuvia oikeuksiaan.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

15 Günter Fuß on työskennellyt Stadt Hallen palveluksessa 10.5.1982 lähtien. Vuonna 1998 hänet nimitettiin ylipalopäällikön (Oberbrandmeister) virkaan, ja 15.12.2005 lähtien hän on hoitanut johtavan palopäällikön (Hauptbrandmeister) virkaa.

16 Fuß toimi 4.1.2007 saakka ajoneuvon kuljettajana Stadt Hallen pelastuslaitoksen pelastustoiminnan yksikössä ”palontorjunta”. Hänen työvuorolistansa mukainen keskimääräinen työaika oli 54 tuntia viikossa.

17 Stadt Hallen johto ilmoitti pelastustoiminnan yksikössä työskenteleville työntekijöille vuoden 2006 alussa pidetyssä henkilöstön yleiskokouksessa, että työntekijöitä siirrettäisiin pelastustoiminnan komentokeskukseen, jos direktiivin 2003/88 noudattamista vaadittiin.

18 Fuß vetosi 13.12.2006 päivätyssä kirjeessään asiassa C-52/04, Personalrat der Feuerwehr Hamburg, 14.7.2005 annettuun määräykseen (Kok., s. I-7111) ja vaati, että hänen viikoittainen työaikansa ei vastedes ylittäisi direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdassa säädettyä 48 tunnin keskimääräistä enimmäisaikaa. Fuß vaati tässä samassa kirjeessä korvausta 1.1.2004 ja 31.12.2006 välisenä ajanjaksona lainvastaisesti tehdyistä ylityötunneista.

19 Stadt Halle otti 18.12.2006 tehdyllä päätöksellä käyttöön henkilöstön sijoittamista koskevan suunnitelman, jonka perusteella eräs pelastuslaitoksen pelastustoiminnan komentokeskuksessa vapautunut vaihtuva virka piti täyttää 1.4.2007 lähtien, jotta organisaatiokaaviossa ei esiintyisi laadullisia puutteita.

20 Fußilla oli 21.12.2006 tilaisuus esittää työnantajalleen näkemyksensä tämän suunnitelmasta, joka koski Fußin siirtämistä kyseiseen virkaan. Tämän tapaamisen aikana Fuß ilmoitti haluavansa jatkaa työskentelyään pelastustoiminnan yksikössä.

21 Stadt Halle siirsi 2.1.2007 tekemällään päätöksellä Fußin ajaksi 5.1.2007–31.3.2009 komentokeskukseen määräaikaiseen tehtävään ja perusteli siirron tarpeellisuuden yksikön toiminnan järjestämiseen liittyvillä syillä (jäljempänä siirtopäätös). Stadt Hallen mukaan kyseisen tehtävän hoitaminen edellytti johtavan palopäällikön virkaan vaadittavaa koulutusta, monivuotista kokemusta ajoneuvon kuljettajana ja ensihoitokoulutusta. Fußilla olisi lisäksi tämän siirron vuoksi mahdollisuus työskennellä 48 tunnin viikoittaista enimmäistyöaikaa noudattaen.

22 Siirtonsa jälkeen Fuß työskenteli 40 tuntia viikossa, eikä hänen enää tarvinnut tehdä 24 tunnin päivystysvuoroja. Kun lisäksi otetaan huomioon epämukavana aikana (öisin, sunnuntaisin ja pyhäpäivinä) tehtyjen tuntien vähentyminen, hän sai pienemmän erityiskorvauksen näinä aikoina tehdystä työstä.

23 Fuß teki 4.1.2007 Stadt Halleen siirtopäätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen ja esitti pääasiallisesti haluttomuutensa työskennellä toisen työvuorosuunnitelman mukaisesti.

24 Stadt Halle hylkäsi tämän vaatimuksen 23.1.2007 tekemällään päätöksellä pääasiallisesti siitä syystä, että siirtopäätös oli henkilöstötoimenpide, joka perustui työnantajan työnjohtovaltaan, jota tämä voi käyttää harkintansa mukaisesti.

25 Fuß nosti 28.2.2007 Verwaltungsgericht Hallessa kanteen, jossa hän vaati, että siirtopäätös kumottaisiin ja että hänet siirrettäisiin takaisin siihen toimeen, jossa hän työskenteli ennen häneen kohdistunutta toimenpidettä. Hän väitti, että siirtopäätös tehtiin ainoastaan siksi, että hän oli vaatinut työaikansa lyhentämistä direktiivin 2003/88 säännösten mukaisesti. Stadt Halle sitä vastoin katsoi, että kyseisellä siirtopäätöksellä ei millään tavoin pyritty rankaisemaan Fußia, vaan sillä voitiin täyttää viimeksi mainitun pyyntö saada työskennellä 48 tuntia viikossa ilman, että työvuorosuunnitelmaa olisi ollut tarpeen ennenaikaisesti ja vain hänen vuokseen muuttaa, mistä olisi aiheutunut toiminnan järjestämiseen liittyviä ongelmia. Työvuorosuunnitelma olisi nimittäin pitänyt saattaa direktiivin 2003/88 mukaiseksi yhdenmukaisesti kaikkien yksikön työtekijöiden kohdalla.

26 Kansallinen tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään, että siirtopäätös on kansallisen oikeuden mukainen. Fuß oli nimittäin siirretty saman virkatason samaan palkkaluokkaan kuuluvaan toimeen. Vaikka katsottaisiinkin, ettei Fußin siirtoa voitaisi perustella toiminnan järjestämiseen liittyvillä syillä, se perustui aineelliseen syyhyn, toisin sanoen haluun lopettaa direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdan rikkominen asianomaisen osalta – kuitenkin siten, ettei työvuorojärjestelmää tai muiden palomiesten työaikaa muutettaisi tai saatettaisi tuon direktiivin mukaiseksi.

27 Kansallinen tuomioistuin pohtii kuitenkin, onko siirtopäätös direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan vastainen.

28 Se huomauttaa, että riidanalaisten tosiseikkojen tapahtuessa vuoden 1998 ArbZVO-FW:n 2 §:n 1 momenttia ei ollut laadittu direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuksi poikkeussäännökseksi direktiivin 6 artiklan b alakohdasta ja ettei missään muussakaan kansallisen oikeuden säännöksessä säädetty, että tällainen poikkeaminen olisi mahdollista noudatettaessa kaikkia 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa asetettuja edellytyksiä, muun muassa kyseisen alakohdan b alakohdassa asetettua edellytystä, jonka mukaan työntekijälle ei saa aiheutua työnantajan taholta mitään haittaa sen vuoksi, että hän ei ole halukas suostumaan työskentelyyn, joka ylittää keskimääräisen viikoittaisen 48 tunnin enimmäisajan. Kieltoa aiheuttaa työntekijälle haittaa pitäisi kuitenkin soveltaa sitäkin suuremmalla syyllä silloin, kun työnantaja siitä huolimatta, ettei tähän oikeuttavaa nimenomaista kansallisen oikeuden säännöstä ole olemassa, vaatii työntekijää työskentelemään pidempään kuin kyseisen 6 artiklan b alakohdassa säädetyn enimmäisajan ja kun työntekijä vaatii tämän säännöksen noudattamista, paitsi jos hyväksytään direktiivistä 2003/88 johtuvien oikeuksien kiertäminen ja se, ettei sen tavoitteita saavuteta.

29 Kansallisen tuomioistuimen mukaan on kuitenkin kysyttävä, onko direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa olevaa käsitettä ”haitta” tulkittava subjektiivisesti vai objektiivisesti. Subjektiiviselta kannalta katsottuna Fußille on aiheutunut haittaa, koska hän on kokenut siirron rangaistuksena. Sitä vastoin objektiiviselta kannalta katsottuna Fußille ei aiheudu minkäänlaista haittaa, sillä hänen uusi toimensa on aikaisempaa tointa vaarattomampi ja hänelle oli tarjottu mahdollisuutta ammatilliseen lisäkoulutukseen. Fußin palkka oli tosin alentunut siitä syystä, että hänelle epämukavana aikana tehdystä työstä maksettu korvaus oli pienentynyt. Tätä alentumista voidaan kuitenkin perustella sillä, että hän työskentelee vähemmän epämukavana aikana ja että hän saa korvauksen vapaa-ajan lisääntymisenä. Siirron ajallisesti rajoitettu luonne ei myöskään vaikuta asiaan, koska vuoden 2007 ArbZVO-FW:n mukaan, sellaisena kuin se on ollut voimassa 1.1.2008 lähtien, Fuß voitaisiin pitää muissa kuin pelastustehtävissä, jos hän ei hyväksy viikoittaisen 48 tunnin työajan ylittymistä.

30 Tässä tilanteessa Verwaltungsgericht Halle on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko [direktiivin 2003/88] 22 artiklan 1 kohdan [ensimmäisen alakohdan] b alakohdassa tarkoitettu haitta ymmärrettävä objektiiviseksi vai subjektiiviseksi?

2) Onko [direktiivin 2003/88] 22 artiklan 1 kohdan [ensimmäisen alakohdan] b alakohdassa tarkoitettu haitta kyseessä silloin, kun pelastustoiminnan yksikössä palveleva virkamies pyydettyään enimmäistyöajan noudattamista siirretään vastoin tahtoaan toiseen virkaan, joka edellyttää enimmäkseen työskentelyä laitoksen sisällä?

3) Onko palkan pienentyminen katsottava [direktiivin 2003/88] 22 artiklan 1 kohdan [ensimmäisen alakohdan] b alakohdassa tarkoitetuksi haitaksi, jos epämukavana aikana (öisin, sunnuntaisin tai pyhäpäivinä) työskennellään siirtymisen vuoksi aiempaa vähemmän ja näin ollen myös tällaisesta työstä maksettavan erityiskorvauksen määrä vähenee?

4) Mikäli toiseen tai kolmanteen kysymykseen vastataan myöntävästi: voidaanko siirrosta johtuva haitta hyvittää uuden viran eduilla, kuten lyhyemmillä työajoilla tai jatkokoulutuksella?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

31 Kansallinen tuomioistuin kysyy kysymyksillään, jotka on syytä käsitellä yhdessä, pääasiallisesti, onko direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettua käsitettä ”haitta” tulkittava siten, että se on esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle kansalliselle lainsäädännölle, joka sallii julkisen sektorin työnantajan siirtää palomiehenä pelastustoiminnan yksikössä työskentelevän työntekijän ilman tämän suostumusta siitä syystä, että tämä on pyytänyt, että kyseisessä pelastustoiminnan yksikössä noudatettaisiin tämän direktiivin 6 artiklan b alakohdassa säädettyä keskimääräistä viikoittaista enimmäistyöaikaa.

32 Tässä suhteessa on muistutettava vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenevän, että direktiivin 2003/88 tarkoituksena on vahvistaa vähimmäisvaatimukset, joilla parannetaan työntekijöiden elin- ja työoloja lähentämällä erityisesti työaikaa koskevia kansallisia säännöksiä. Tämän Euroopan unionin tasolla tapahtuvan työajan järjestämistä koskevan lainsäädännön lähentämisen tarkoituksena on taata työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parempi suojelu varmistamalla se, että työntekijöillä on riittävät - muun muassa vuorokautiset ja viikoittaiset - vähimmäislepoajat sekä asianmukaiset tauot, ja säätämällä viikoittaisen keskimääräisen työajan enimmäismääräksi 48 tuntia (ks. mm. yhdistetyt asiat C-397/01–C-403/01, Pfeiffer ym., tuomio 5.10.2004, Kok., s. I-8835, 76 kohta; asia C-14/04, Dellas ym., tuomio 1.12.2005, Kok., s. I-10253, 40 ja 41 kohta ja asia C-484/04, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7471, 35 ja 36 kohta).

33 Direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohta velvoittaa jäsenvaltiot siis toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet, jotta työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemisen välttämättömyyden vuoksi keskimääräinen työaika jokaisena seitsemän päivän jaksona, ylityö mukaan lukien, on enintään neljäkymmentäkahdeksan tuntia. Tätä viikoittaisen keskimääräisen työajan enimmäismäärää on pidettävä erityisen tärkeänä unionin sosiaalioikeuden sääntönä, jota on sovellettava jokaiseen työntekijään sellaisena

vähimmäisvaatimuksena, joka on tarpeen hänen turvallisuutensa ja terveytensä suojelemiseksi (ks. em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 100 kohta; em. asia Dellas ym., tuomion 49 kohta ja em. asia komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomion 38 kohta).

34 Direktiivillä 2003/88 käyttöön otetussa järjestelmässä on niin, että vaikka direktiivin 2003/88 15 artiklassa sallitaankin yleisesti työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemisen kannalta suotuisampien kansallisten säännösten soveltaminen tai säätäminen, jäsenvaltiot tai työmarkkinaosapuolet voivat poiketa ainoastaan eräistä tyhjentävästi luetelluista kyseisen direktiivin säännöksistä. Lisäksi poikkeusten soveltamisen edellytyksenä on sellaisten tiukkojen edellytysten täyttäminen, joiden tarkoituksena on varmistaa työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden tehokas suojelu (ks. em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 77 ja 96 kohta)

35 Ennakkoratkaisukysymysten kohteena olevalla direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisellä alakohdalla annetaan jäsenvaltioille mahdollisuus olla soveltamatta sen 6 artiklaa, kunhan ne noudattavat työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemista koskevia yleisiä periaatteita ja kunhan ne täyttävät tietyn määrän tässä säännöksessä asetetuista kumulatiivisista edellytyksistä, muun muassa sen kyseisen alakohdan b alakohdassa säädetyn edellytyksen, jonka mukaan niiden on toteutettava toimenpiteitä sen varmistamiseksi, että työntekijälle ei aiheudu työnantajan taholta mitään haittaa sen vuoksi, että hän ei ole halukas suostumaan työskentelyyn, jonka viikoittainen keskimääräinen kesto ylittää tämän saman direktiivin 6 artiklan b alakohdassa säädetyn enimmäismäärän.

36 Tässä tapauksessa on kuitenkin kiistatonta, etteivät Saksan liittotasavalta – kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-151/02, Jaeger, 9.9.2003 antamansa tuomion (Kok., s. I-8389) 85 kohdassa ja edellä mainituissa yhdistetyissä asioissa Pfeiffer ym.

antamansa tuomion 98 kohdassa jo todennut – ja Saksi-Anhalt – minkä pääasiaa käsittelevä tuomioistuin on ennakkoratkaisupyynnössään todennut ja minkä sekä Saksan hallitus että Stadt Halle ovat tähän oikeudenkäyntiin liittyvissä kirjallisissa huomautuksissaan vahvistaneet – olleet pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikaan käyttäneet tätä poikkeamismahdollisuutta, koska tuona ajankohtana voimassa olleissa kansallisen lain säännöksissä ei säädetty direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaisista toimenpiteistä tai toimenpiteistä, joilla tämä säännös olisi ollut tarkoitus panna täytäntöön. Stadt Halle on unionin tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen vastatessaan uudistanut tämän toteamuksen, ja Fuβ sekä Itävallan hallitus ovat myös esittäneet tämän suuntaisen kannanoton.

37 Kansallinen tuomioistuin toteaa vielä tässä suhteessa, että Saksi-Anhaltin osavaltio on sittemmin käyttänyt tätä direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa säädettyä poikkeamismahdollisuutta lainsäädännössä, joka on annettu myöhemmin tämän direktiivin täytäntöön panemiseksi tämän osavaltion kaupunkien ja kuntien palveluksessa olevien palomiesten osalta. Tämä lainsäädäntö tuli kuitenkin voimaan vasta 1.1.2008, eli vasta siirtopäätöksen tekemisen jälkeisenä ajankohtana.

38 Tästä seuraa, että koska kansallisessa oikeudessa ei ole toteutettu toimenpiteitä, joilla direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa jäsenvaltioille annettu poikkeamismahdollisuus olisi pantu täytäntöön, tällä säännöksellä ei ole mitään merkitystä pääasiaa ratkaistaessa, ja huomioon on näin ollen otettava ainoastaan tämän direktiivin 6 artiklan b alakohta, josta ilmenevän periaatteen mukaan jäsenvaltioiden on noudatettava enintään 48 tunnin keskimääräistä työaikaa jokaisena seitsemän päivän jaksona.

39 Tässä suhteessa on muistutettava, että kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin

tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Unionin tuomioistuimen tehtävänä on nimittäin tulkita kaikkia unionin oikeuden säännöksiä, joita kansalliset tuomioistuimet tarvitsevat ratkaistessaan niiden käsiteltäväksi saatettuja asioita, vaikka näitä säännöksiä ei olisi nimenomaisesti mainittu kansallisten tuomioistuinten unionin tuomioistuimelle esittämissä kysymyksissä (ks. vastaavasti mm. asia C-45/06, Campina, tuomio 8.3.2007, Kok., s. I-2089, 30 ja 31 kohta; yhdistetyt asiat C-329/06 ja C-343/06, Wiedemann ja Funk, tuomio 26.6.2008, Kok., s. I-4635, 45 kohta ja asia C-66/09, Kirin Amgen, tuomio 2.9.2010, Kok., s. I-7943, 27 kohta).

40 Vaikka näin ollen ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on muodollisesti rajoittanut kysymyksensä koskemaan vain direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdan tulkintaa, tämä seikka ei estä unionin tuomioistuinta esittämästä sille kaikkia unionin oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka saattavat olla hyödyllisiä kansallisen tuomioistuimen arvioidessa käsiteltävänään olevaa asiaa, riippumatta siitä, onko kansallinen tuomioistuin viitannut niihin kysymyksissään. Unionin tuomioistuimen on poimittava kaikista kansallisen tuomioistuimen esittämistä seikoista ja erityisesti ennakkoratkaisupyyntöpäätöksen perusteluista ne yhteisön oikeutta koskevat seikat, joita on syytä tulkita, kun otetaan huomioon riidan kohde (ks. asia C-229/08, Wolf, tuomio 12.1.2010, Kok., s. I-1, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

41 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee tässä tapauksessa, että pääasiaa käsittelevä tuomioistuin katsoo, että koska direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa säädettyä edellytystä, jonka mukaan työntekijälle ei saa aiheuttaa haittaa, sovelletaan, kun työnantaja ei tämän säännöksen täytäntöön panevien kansallisen oikeuden toimenpiteiden tultua toteutetuiksi ole saanut työantajan suostumusta poiketakseen saman direktiivin 6 artiklan b alakohdasta, tätä edellytystä pitää sitäkin suuremmalla syyllä soveltaa silloin, kun – kuten nyt esillä olevassa asiassa – työnantaja siitä huolimatta, ettei tähän oikeuttavaa kansallisen oikeuden

säännöstä ole olemassa, määrää tällaisesta poikkeuksesta ja kun asianomainen työntekijä vastustaa sitä vaatien kyseisen 6 artiklan b alakohdan noudattamista.

42 Kansallinen tuomioistuin ehdottaa näin, että jos asianomaiselle työntekijälle ei aiheudu mitään haittaa siitä, ettei hän ole antanut suostumustaan direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdassa keskimääräiseksi viikoittaiseksi vähimmäistyöajaksi säädetyn 48 tunnin ylittämiseen, tämän direktiivin vastaista ei olisi se, että työnantaja voisi kansallisen oikeuden perusteella päättää siirtää tämän työntekijän tämän tahdon vastaisesti toisiin tehtäviin, joissa noudatetaan tässä säännöksessä säädettyä enimmäismäärää, koska tällaisella siirrolla lopetetaan sen rikkominen tämän työntekijän osalta.

43 Jotta kansallisen tuomioistuimen kysymyksiin voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, esitetyt kysymykset on näin ollen muotoiltava uudelleen sen suuntaisesti, että tuo tuomioistuin kysyy niissä pääasiallisesti, onko direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohtaa tulkittava siten, että sen vastainen on pääasiassa esillä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jolla julkisen sektorin työnantajan sallitaan siirtää toiseen yksikköön pelastustoiminnan yksikössä palomiehenä työskennelleen työntekijän vastoin tämän tahtoa siitä syystä, että tämä on vaatinut, että viimeksi mainitussa yksikössä noudatettaisiin kyseisessä säännöksessä säädettyä keskimääräistä viikoittaista enimmäistyöaikaa, kun tälle työntekijälle ei aiheudu mitään haittaa tällaisesta siirrosta.

44 Tästä on syytä muistuttaa, kuten edellä mainitussa asiassa Personalrat der Feuerwehr Hamburg annetun määräyksen 61 kohdasta ilmenee, että julkisen pelastuslaitoksen pelastustoiminnan yksiköiden harjoittama toiminta – lukuun ottamatta niin vakavia ja laajoja poikkeuksellisia olosuhteita, että yleisten intressien suojelemisen kannalta välttämättömien palvelujen asianmukaisen toiminnan takaamiseen liittyvä tavoite on asetettava väliaikaisesti etusijalle pelastus- ja ensiapuhenkilöstöön kuuluvien työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden takaamiseen liittyvään tavoitteeseen nähden, mistä olosuhteista ei pääasiassa ole kyse – kuuluu direktiivin 2003/88 soveltamisalaan,

joten säädetyn 48 tunnin viikoittaisen enimmäistyöajan ylittäminen, päivystys mukaan lukien, on lähtökohtaisesti ristiriidassa sen 6 artiklan b alakohdan kanssa.

45 Tässä tapauksessa on kiistatonta, että pääasian tosiseikkojen tapahtuessa sovelletun Saksi-Anhaltin osavaltion lainsäädännön mukaan niiden palomiesten työaika, jotka Fußin tavoin työskentelivät tämän osavaltion kaupunkien ja kuntien pelastustoiminnan yksiköissä, ylitti direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdassa säädetyn viikoittaisen työajan enimmäismäärän.

46 Jotta kansallisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin voitaisiin vastata, on näin ollen tutkittava yhtäältä, onko direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdan rikkomisen toteamisen edellytyksenä se, että asianomaiselle työntekijälle on aiheutunut haittaa, kuten kansallinen tuomioistuin ehdottaa, ja toisaalta on päätettävä, mitä seurauksia tämän säännöksen mahdollisesta rikkomisesta aiheutuu kansallisille tuomioistuimille.

47 Ensinnäkin siitä kysymyksestä, onko asian kannalta merkitystä sillä, että asianomaiselle työntekijälle on aiheutunut haittaa, kun harkitaan, onko direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohtaa rikottu, on syytä muistuttaa, kuten tämän tuomion 33 kohdasta jo ilmenee, että tätä säännöstä on pidettävä erityisen tärkeänä unionin sosiaalioikeuden sääntönä, joka velvoittaa jäsenvaltiot säätämään keskimääräiseksi viikoittaiseksi työajaksi, ylityö mukaan lukien, enintään 48 tuntia, kuten kyseisessä säännöksessä nimenomaisesti säädetään, ja että siitä ei voida poiketa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisten palomiesten toimintojen osalta, jos tämän direktiivin 22 artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa ei ole pantu täytäntöön kansallisessa oikeudessa.

48 Kuten tämän tuomion 34 kohdassa jo on todettu, jäsenvaltiot tai työmarkkinaosapuolet voivat poiketa ainoastaan eräistä tyhjentävästi luetelluista direktiivin 2003/88 säännöksistä.

49 Direktiivin 2003/88 6 artikla mainitaan ainoastaan sen 17 artiklan 1 kohdassa, mutta on kiistatonta, että tämä viimeksi mainittu säännös koskee toimintoja, joilla ei ole mitään yhteistä niiden tehtävien kanssa, joita palomiehet hoitavat. Sitä vastoin 17 artiklan 3 kohdan c alakohdan iii alakohdassa viitataan ”toimintoihin, joissa tarvitaan jatkuvaa palvelua”, ja näiden joukossa mainitaan muun muassa palosuojelupalvelut, mutta kyseisessä säännöksessä ei säädetä mahdollisuudesta poiketa kyseisen direktiivin 6 artiklasta vaan muista sen säännöksistä (ks. analogisesti em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 97 kohta).

50 Toisaalta – ja kuten tämän tuomion 35 ja 36 kohdasta jo ilmenee – on kiistatonta, etteivät Saksan liittotasavalta ja Saksi-Anhaltin osavaltio ole käyttäneet direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä poikkeamismahdollisuutta. Tässä säännöksessä jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus olla soveltamatta kyseisen direktiivin 6 artiklaa, jos tietyt kumulatiiviset edellytykset täyttyvät (ks. analogisesti em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 98 kohta).

51 Näin ollen on tärkeää, että jäsenvaltiot direktiivin 2003/88 täyden tehokkuuden taatakseen estävät direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdassa säädetyn viikoittaisen enimmäistyöajan ylittymisen (em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 118 kohta).

52 Unionin tuomioistuin on jo katsonut, että jäsenvaltiot eivät näin ollen voi määrittää yksipuolisesti kyseisen säännöksen soveltamisalan ulottuvuutta asettamalla jotakin edellytyksiä tai rajoituksia sen työntekijöillä olevan oikeuden soveltamiselle, jonka mukaan keskimääräinen viikoittainen työaika ei saa ylittää 48:aa tuntia (em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 99 kohta).

53 Direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdassa säädetyn keskimääräisen enimmäistyöajan ylittämisellä rikotaan näin ollen jo sinänsä tätä säännöstä, eikä erityisen haitan olemassaoloa ole tämän lisäksi tarpeen osoittaa. Koska tämän direktiivin 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyä poikkeamismahdollisuutta ei ole saatettu voimaan kansallisessa oikeudessa, tässä säännöksessä mainitulla käsitteellä ”haitta” ei ole mitään merkitystä kyseisen 6 artiklan b alakohtaa tulkittaessa ja sovellettaessa.

54 Koska direktiivillä 2003/88 pyritään todellisuudessa riittävällä levonsaannilla takaamaan työntekijöiden turvallisuus ja terveys, kuten tämän tuomion 32 kohdasta ilmenee, unionin lainsäätäjä on katsonut, että kyseisen artiklan 6 artiklan b alakohdassa säädetyn keskimääräisen viikoittaisen enimmäistyöajan ylittämisellä aiheutetaan työntekijälle jo pelkästään tämä lepo riistämällä haittaa, koska sillä vaarannetaan hänen turvallisuutensa ja terveytensä.

55 Tästä seuraa, että pääasiassa esillä olevan kaltaisella kansallisella lainsäädännöllä, jonka mukaan pelastustoiminnan yksikössä palomiehenä työskentelevän työntekijän työaika ylittää direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdassa säädetyn enimmäistyöajan, rikotaan tätä säännöstä, eikä tämän lisäksi ole tarpeen osoittaa, että tälle työntekijälle olisi aiheutunut erityistä haittaa.

56 Toiseksi niistä seurauksista, joita kansallisille tuomioistuimille aiheutuu direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdan tällaisesta rikkomisesta, on muistutettava, kuten unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että aina, kun direktiivin säännökset ovat sisällöltään ehdottomia ja riittävän täsmällisiä, yksityiset oikeussubjektit voivat vedota niihin jäsenvaltiota vastaan myös viimeksi mainitun toimiessa työnantajana muun muassa silloin, kun se ei ole määräajassa pannut täytäntöön direktiiviä tai kun se on pannut sen täytäntöön virheellisesti (ks. vastaavasti asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986, Kok., s. 723, Kok. Ep. VIII, s. 457, 46 ja 49 kohta ja yhdistetyt asiat C-378/07–C-380/07, Angelidaki ym., tuomio 23.4.2009, Kok., s. I-3071, 193 ja 194 kohta).

57 Direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohta täyttää nämä edellytykset, koska siinä yksiselitteisesti asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus saavuttaa tietty tulos, eikä säännökseen liity mitään ehtoja siinä olevan säännön soveltamiseksi, eli keskimääräisen viikoittaisen työajan – ylityö mukaan luettuna – enimmäismäärän säätämiseksi 48 tuntiin (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 104 kohta).

58 Vaikka direktiivin 2003/88 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa sallitaankin jäsenvaltioiden poikkeavan sen 6 artiklan b alakohdan säännöksistä, tällä seikalla ei horjuteta viimeksi mainitun artiklan täsmällistä ja ehdotonta luonnetta. Jäsenvaltioilla oleva mahdollisuus olla soveltamatta 6 artiklaa edellyttää kaikkien kyseisen 22 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädettyjen edellytysten täyttymistä, joten on mahdollista määrittää sen suojelun vähimmäistaso, joka on joka tapauksessa pantava täytäntöön (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 105 kohta).

59 Näin ollen direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohta täyttää kaikki edellytykset tuottaakseen välittömän oikeusvaikutuksen (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Pfeiffer ym., tuomion 106 kohta).

60 Koska näin ollen direktiivin 93/104 täytäntöönpanolle asetettu määräaika oli pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana jo päättynyt ja koska Saksi-Anhaltin osavaltio ei tuona ajankohtana ollut pannut sitä täytäntöön kansallisessa oikeudessaan pelastustoiminnan yksikössä toimivien palomiesten osalta, Fußin kaltaisella työntekijällä, joka työskentelee Stadt Hallen palveluksessa tällaisessa yksikössä, on oikeus vedota suoraan direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdan säännöksiin tätä julkista työnantajaa vastaan saadakseen toteutetuksi tällä säännöksellä taatun oikeutensa sellaiseen keskimääräiseen viikoittaiseen työaikaan, joka ei ylitä tällä säännöksellä taattua 48:aa tuntia.

61 Tältä osin on syytä täsmentää, että koska mainitulla säännöksellä on välitön oikeusvaikutus, se kohdistuu jäsenvaltioiden kaikkiin viranomaisiin eli ei ainoastaan kansallisiin tuomioistuimiin, vaan myös kaikkiin julkishallinnon elimiin, osavaltioiden, kaupunkien tai kuntien kaltaiset hajautetut julkisyhteisöt mukaan lukien, ja näillä viranomaisilla on velvollisuus soveltaa sitä (ks. vastaavasti asia 103/88, Costanzo, tuomio 22.6.1989, Kok., s. 1839, Kok. Ep. X, s. 95, 30–33 kohta).

62 Stadt Halle katsoo pääasiassa, että Fußin vastoin tahtoa tapahtuneella siirtämisellä direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdassa säädettyä viikoittaista enimmäistyöaikaa noudattavaan toiseen yksikköön sen jälkeen, kun hän oli vaatinut työnantajaansa noudattamaan tätä enimmäistyöaikaa, varmistetaan tämän direktiivin täysimääräinen soveltaminen Fußiin, sillä tällä siirrolla lopetettiin häneen kohdistunut unionin oikeuden rikkominen.

63 Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisilla tuomioistuimilla ja julkishallinnon elimillä on velvollisuus soveltaa unionin oikeutta kokonaisuudessaan ja suojata siinä yksityisille annettuja oikeuksia jättämällä tarvittaessa kaikki unionin oikeuden vastaiset kansalliset oikeussäännöt soveltamatta (ks. vastaavasti em. asia Costanzo, tuomion 33 kohta ja asia C-208/05, ITC, tuomio 11.1.2007, Kok., s. I-181, 68 ja 69 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

64 Tässä tapauksessa on tärkeää, että direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdalla työntekijöille annettujen oikeuksien tehokas oikeusvaikutus varmistetaan täysin kansallisessa oikeusjärjestyksessä (ks. em. asia Dellas ym., tuomion 53 kohta).

65 On siis todettava, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen, ilman suostumusta tapahtunut siirtäminen toisiin tehtäviin aiheuttaa sen, että direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdalla annetulta siltä oikeudelta viedään sen keskeinen sisältö, jonka unionin tuomioistuin on edellä mainitussa asiassa Personalrat der Feuerwehr Hamburg antamassaan määräyksessä tunnustanut kuuluvan eräälle pelastustoiminnan yksikössä työskennelleelle, Fußin kaltaiselle palomiehelle, ja jonka mukaan tätä koski noissa tehtävissä viikoittainen 48 tunnin enimmäistyöaika, ja näin ollen tällaisella toimenpiteellä poistetaan tämän säännöksen tehokas vaikutus tämän työntekijän osalta. On siis ilmeisen selvää, ettei kyseisellä toimenpiteellä varmisteta direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohdan täysimääräistä soveltamista eikä niiden oikeuksien suojelua, jotka tällä säännöksellä annetaan kyseisen jäsenvaltion työntekijöille.

66 Lisäksi – ja kuten komissio on aivan oikein todennut – Euroopan unionin perusoikeuskirjan, jolla SEU 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen kohdan mukaan on ”sama oikeudellinen arvo kuin perussopimuksilla”, 47 artiklalla taattu perusoikeus tehokkaaseen oikeussuojaan vaarantuisi oleellisesti, jos työnantajalla olisi vastatoimena valitukseen tai kanteeseen, jonka työntekijä on nostanut varmistaakseen sellaisen direktiivin säännösten noudattamisen, jolla pyritään suojelemaan hänen turvallisuuttaan ja terveyttään, oikeus toteuttaa pääasiassa kyseessä olevan kaltainen toimenpide. Työntekijät, jotka katsovat työnantajansa toteuttaman toimenpiteen loukkaavan oikeuksiaan, saattaisivat tällaisten vastatoimien, joita vastaan ei ole mitään oikeussuojakeinoa, pelossa jättää esittämättä vaatimuksensa tuomioistuimessa, mikä vaarantaisi vakavalla tavalla direktiivissä tavoitellun päämäärän toteutumisen (ks. analogisesti asia C-185/97, Coote, tuomio 22.9.1998, Kok., s. I-5199, 24 ja 27 kohta).

67 Esitettyihin kysymyksiin on siis vastattava, että direktiivin 2003/88 6 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että sen vastainen on pääasiassa esillä olevan kaltainen

kansallinen lainsäädäntö, jolla julkisen sektorin työnantajan sallitaan siirtää toiseen yksikköön pelastustoiminnan yksikössä palomiehenä työskennellyt työntekijä ilman tämän suostumusta siitä syystä, että tämä on vaatinut, että viimeksi mainitussa yksikössä noudatettaisiin kyseisessä säännöksessä säädettyä keskimääräistä viikoittaista enimmäistyöaikaa. Sillä seikalla, että tälle työntekijälle ei aiheudu tästä siirrosta muuta erityistä haittaa kuin kyseisen 6 artiklan b alakohdan rikkomisesta aiheutuva haitta, ei tässä suhteessa ole merkitystä.

Oikeudenkäyntikulut

68 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tietyistä työajan järjestämistä koskevista seikoista 4.11.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/88/EY 6 artiklan b alakohtaa on tulkittava siten, että sen vastainen on pääasiassa esillä olevan kaltainen kansallinen lainsäädäntö, jolla julkisen sektorin työnantajan sallitaan siirtää toiseen yksikköön pelastustoiminnan yksikössä palomiehenä työskennellyt työntekijä ilman tämän suostumusta siitä syystä, että tämä on vaatinut, että viimeksi mainitussa yksikössä noudatettaisiin kyseisessä säännöksessä säädettyä keskimääräistä viikoittaista enimmäistyöaikaa. Sillä seikalla, että tälle työntekijälle ei aiheudu

tästä siirrosta muuta erityistä haittaa kuin kyseisen 6 artiklan b alakohdan rikkomisesta aiheutuva haitta, ei tässä suhteessa ole merkitystä.

Allekirjoitukset